

23. Can. XXIV. Quia propter electionum formas diversas, quas quidem iuvare conantur, & multa impedimenta proveniunt, & magna pericula imminent Ecclesiis viduatis, statuimus, ut cum electio fuerit celebranda presentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commode interfere, assumantur tres de Collegio fide digni, qui secreto & singulatum vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta max publicente in comuni, nullo prosus appellacione obstatu interjecto, ut collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel major vel senior pars Capitidi consentit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesie viduatae provideant de Pastore. Alter electio facta non valeat, nisi forte communiqueret effectus ab omnibus quasi per inspirationem Divinam absque via celebrata. Qui vero contra predictas formas eligere attenderent, eligendi ea vice proteste privetur. Illud penitus interdicimus, ne quis electionis negoti procuratorem constituit, nisi sit ab eis in eo loco: de quo debeat avocari, iustaque impedimento dentem venire non possit: super quo, si fuerit opus, fidem faciat jumento. Et tunc si voluerit, uni commitas de ipso Collegio vicera suam. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes, ut quam cito electio fuerit celebrata, solemniter publicetur.

C. Quia Propter, de electione. Hic Lateranenses Patres electionum tres formas approbant, nempe scrutinio, compromissi, & inspirationis. Ceterum istam quoque scrutinii formam, quia per eam suffragiorum auctores tribus colligentibus innotebant, ideoque non erat plene secreta, Tridentinum Concilium hoc abrogavit sess. 23, de reg. c. 6. ne electorum nomina tribus de collegio afflumptis innotebant: Sancivitque fieri deinceps electiones per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Vetus præterea vota & suffragia absentium suppleri, adiungit: Si vero contra hujus decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit. Sunt igitur singulorum scrutinia oculis & plicatis schedulis in communem urnam deferenda, deinde numeranda, postmodum aperienda, & scripto numerus personarum electorum conferendum, ut constet in quemnam major suffragiorum pars incumbat.

Can. XXV. Quisquis electione de se facte per seculares potestatis abusum consentientem presumperit, contra canoniam libertatem: & electionis commode caret, & intelligibilis fiat, nec absque differentiatione possit ad aliquam eligi dignitatem. Qui vero electionem hujusmodi, quam ipso jure irritam esse censens, presumperint celebrare, ab officiis penitus per triennium suspendantur, eligendi tunc potestate privati c. quisquis electione, de electione.

Can. XXVI. Nihil est quod Ecclesia Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur Prelati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medelam, irrefragabili confirmatione sancimus quatenus cum quisquam fuerit ad regimen animarum afflensus, ut ad quem pertinet ipsius confirmatio, diligenter examinet & electionis processum, & personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, manus ei confirmationis impedit: quia si secus fuerit incaute presumptus, non solum deiiciendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus. Ipsius quoque decernimus haec animadversione puniri, ut cum de ipsius confiterit negligientia, maxime si hominem insufficientem scientie vel in honesta vita, aut atatis illegitima approbaretur, non solum confirmandi primus successorem illius caret potestate, verum etiam ne aliquo casu panam effugiat a perceptione proprii beneficii suspenderetur, quoque si equum fuerit, indulgentiam valeat promoveri. Si vero conscius fuerit in hoc per malitiam excessisse, graviori subiectus ultioni. Episcopi quoque tales ad sacros Ordines & Ecclesiasticas dignitates promovere procerent, qui commissum sibi officium digne valeant adimplere, si & ipsi canoniam cupiunt effugere ultionem. c. nihil est, de electione.

24. Can. XXVII. Cum sit ars artium regimen animorum, distille precipimus, ut Episcopi promovendos in Sacerdotes diligenter instruant & informent, vel per seipsum, vel per alios viros idoneos, super divinis officiis, & Ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea valent ritus celebrare: quoniam si ignorare & rudes de cetero ordinare presumperint, quod quidem facile poterit comprehendere; & ordinatores, & ordinantes gravi decrevimus subiecere ultionem. Satis est enim, maxime in ordinatione, Sacerdotum, paucos bonos, quam multis malos habere ministros; quia si cacus cacum duxerit, ambo in foveam dilabuntur.

Can. XXX. Grave nimis & absurdum est, quod quidam Predati Ecclesiarum, cum possint viros idoneos ad Ecclesiastica beneficia promovere, assumere non verentur indigenas,

C. cum sit ars, de ars & qualit. ordin. sic admonet Timotheum Apostolus 1. Tim. 5. Manus nemini cito imponueris, neque communicaveris peccatis alienis Chrysost. lib. 4. de Sacerdotio, copiose differit, quam grave sit malum, indignorum Clericorum ordinatio; & quam severa apud Deum ultimi sunt obnoxii talium ordinatores. Refert Sophronius in Prato spirituali, c. 149. Leo primo summo Pontifici, cum orationibus & jejuniis intentus ad Principis Apostolorum sepulcrum fluorum peccatorum veniam imploraret, sanctum Apostolum visibilem se exhibuisse, eique responsum bujusmodi dicit: Deprecatus sum pro te Dominum, a quo tibi tua condonata sunt peccata, sic tamen ut obnoxias adhuc sis reddende apud eum rationis temerarie impositionis. Gregorius etiam Magnus Papa & Ecclesie Doctor, lib. 2. Ep. 48. ad Adeodatum Numidie Primatum, enixe officium ejus in ordinationibus sollicitat admonens in verbis: Estore precipite in ordinatione solliciti, & ad sacros Ordines aspirare nisi proiectore atate & mundis opere nullatenus admittatis: ne fore semper esse definat, quod immatur esse feltinat. Eorum enim, qui in sacro sunt Ordine colloquandi, prius vitam mores discutite, & ut dignos huic officio adhibere possitis, non vobis potest aut supplicatio quarumlibet subrepatur personarum. Refertur a Gratiano, 1. q. 1. c. estote.

Can. XXVIII. Quidam licentiam cedendi cum instantia postulantes, ea obtenta cedere prætermittunt. Sed cum in postulatione cessionis hujusmodi aut Ecclesiarum communia, quibus prelunt, aut saltem videantur propriam attendisse, quorum neutrum suscipiuntur aliquorum querentium que sunt sua seu etiam levitate qualibet volumus impedi, ad cedendum eos discernimus compellendos. c. quidam de renunciatione.

Can. XXIX. De multa providentia fuit in Lateranensi Concilio prohibitum, ut nullus diversas dignitates Ecclesiasticas, & plures Ecclesiarum Parochiales recipere, contra sacramonum instituta: aliquis recipiens sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferre privaretur. Qui vero propter presumptiones & quorundam cupiditates nullus habens aut reris de predicto statuto fructus pervenit; nos evidentiis & expressis occurrere capientes presenti decreto statuimus, ut quicunque receperit aliquod beneficium curam habens animarum annexam, si prius tale beneficium habebat, eo sit ipso jure privatus: & si forte illud retinere contenterit, etiam alio spoliatur. Is quoque ad quem prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius libere conferat, cui merito viderit conferendum. Et si ultra sex menses conferre distulerit, non solum ad alios secundum Lateranenii Concilii statutum eius collatio devolvatur; verum etiam tantum de suis cogatur proventibus in utilitatem Ecclesie, cuius est illud beneficium, assignare, quantum a tempore vacationis ipsius confiterit esse perceptum. Hoc idem in Personatis esse decernimus obseruandum: addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures dignitates aut personatus habere presumat, etiam curam non habent animarum. Circa sublimes tamem & litteratas personas, que majoribus sunt beneficis honoranda, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

C. de multa, de præbend. Decretum Lateranen. Concilii, cuius hic mentio est, legitur in praecedenti Lateranensi lib. Alexandro III. can. 13. citato in c. quia nonnulli, de Cler. non resid. Jus tamen huius variatum est, quatenus ante indulgetur proviso optio ejus et duo bus beneficiis, quod tenere maller, altero dimisso, c. referente, &c. præterea, de præb. sed jure isto posteriori vacat statim prius beneficium, potesteh secundum retineri, juxta caput illud, de multa. Et extrav. excrabilis, §. qui vero deinceps de præbend. & Concilium Tridentinum sess. 7. cap. 4. sed Papæ quoties alii beneficii habent providerit de secundo incompatibili, dare solet sex menses, per hanc clausulum: Quod orator habita pacifica possessione beneficii secundi, primum quod obinet, intra sex menses dimittere omnino teneatur, alias sursumque vacet beneficium. Sed provisus ab Ordinario nullum tempus indulgetur post initam possessionem: Maforius in praxi habend concursum requirit. 1. dub. 2. n. 4. & 5. At vero in Regno Gallie confuetudo pridem invalidit, ut expectetur annus pacifica possessionis, etiam si quis absque illa particula provisus fuerit, five ab Ordinario, five a Papa, intra quod tempus liberum ei et alterum pro libito optare, dimisso alio: Lonetus lit. B. 5. Antonius Faber. Cod. de sacros. Eccles. defin. 2. Rebus suis in praxi de non promotis intra annum, num. 45. & 46.

Can. XXXI. Grave nimis & absurdum est, quod quidam Predati Ecclesiarum, cum possint viros idoneos ad Ecclesiastica beneficia promovere, assumere non verentur indigenas,

gnos, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur, carnalitatis sequentes affectum, non judicium rationis: unde quanta Ecclesie damnatione proveniant, nemo sane mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi precipimus, ut prætermis indigni assumant idoneos, qui & Ecclesie velint & valeant gratum impendere famulatum. Fiatque de hoc in provinciali Concilio diligens inquisitio annuatim. Ita quod qui post primam & secundam correctionem fuerit repertus culpabilis, a conferendis beneficiis per ipsum Concilium suspendatur: institutum in eodem Concilio persona prævida & honesta, que suppeditat suspensa defectum, in beneficiis conferendis: & hoc ipsum in Capitulo, que in his deliquerint, obseruetur. Metropolitanus vero delictum Superioris iudicio relinquatur ex parte Concilii nunciandam. Ut autem hoc salubris provisio pleniora configuerat effectum, hujusmodi suspensio sententia preter Romani Pontificis autoritatem, aut proprii Patriarchæ, minime relaxetur: ut in hoc quoque quatuor Patriarchales sedes specialiter honorentur. c. grave nimis, de præb.

26. Can. XXXI. Ad abolendam pessimam qua in pluris Ecclesie inolevit, corruptam, firmiter prohibemus, ne Canonicum filii, maxime spuri, Canonici sunt in secularibus Ecclesie, in quibus instituti sunt patres eorum. Et si fuerit contra presumptum, decernimus non valere. Qui vero tales, ut dictum est, canonicare presumperint, a suis beneficiis suspendantur.

C. ad abolendam de filiis Presbyt. Jan. anteaa sanxerat Alexander III. non debere filium in eadem Ecclesia aut præbenda ministrare, quam pater tenuisset, c. presentium, & c. conquerentes eod. tit. sed si quis alius post patrem habuerit beneficium, poterit deinde filius, si nihil aliud obstat, etiam admitti, c. ex transmisso, cod. tit.

27. Can. XXXII. Extirpanda consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quod scilicet patroni Ecclesiarum Parochialium & alie quedam persona, preventius earum sibi penitus vendicantes, Presbyteris earumdem servitio deputatis relinquunt adeo exiguum portionem, ut ex ea nequeant sustentari. Nam ut pro certo dicimus, in quibusdam regionibus Parochiales Presbyteri pro substantiatione non obtinent nisi quarte, id est sextam decimalm decimaram: unde fit, ut in his regionibus plane nullus inventarius Sacerdos Parochialis, qui vel modicam habeat peritiam litterarum. Cum igitur os bovis alligari non debet trituranis, sed qui Altari servit, vivere commode possessionis amissu propter difficultatem probationum juris, proprietatis amissu effectum. Unde non obstante portio Presbyteri ipsi sufficiens affigetur. Qui vero Parochiale habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per seipsum illi defervat, in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit: nisi forte præbende vel dignitati Parochiali Ecclesie sit annexa: in quo casu concedimus, ut si talis habet præbendam, vel dignitatem, cum oporteat cum in majori Ecclesia deserire, in ipsa Parochiali Ecclesie idoneum & perpetuum studeat habere Vicarium canonice institutum, qui, ut predictum est, congruentem habeat de ipsius Ecclesie provenientibus portionem: aliquis ille se sciat hujus decreti auctoritate præsumere libere alii conferendi, qui velit & posset, quad predictum est, adimplere. Illud autem penitus interdicimus, ne quis in fraudem de provenientibus Ecclesie, que curam proprii Sacerdotis debet habere, pensionem aut quae si pro beneficio conferre presumat.

C. sepe contingit, de restitut. spoliat. quia cum iure civili causa possessor seu interdicta recuperanda possessionis non admittantur, nisi adversus invasorem, seu spoliatori, qui rem dolo aut vi ablatam possideat, 1. & I. cum a te, ff. de vi & vi armata: & I. si cum exceptione, §. aliquando, ff. quod metus causa: & I. super, ff. quod vi aut clavis: itaque omnia possessoria actione, qua repente potuerit spoliatus restitu, necesse ei fuisse petitoriam actionem intentar, suumque ius in rem ablatam probare; quod multo difficilis & longe prolixius est, multisque contestationibus & elusionibus obstat.

32. Can. XL. Contingit interdum, quod cum actor ob contumaciam partis adverba, adjudicatur (causa rei servante) possesso, propter rei potentiam sive dolum, actor infra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel acquisitam amittit. Et (cum secundum multorum assertioneum verus non efficaciter post lapsum anni possessor) reportet commodum de malitia sua reus. Ne igitur cursum melioris quam obediens conditionis existat, de causa aequitate, ut sancimus in causa premiso, actor verus constitutus elapsio anno possessor.

C. contigit, de dolo & contumac. dicti canonis 40. pars altera: Ad hec generaliter prohibemus, ne super rebus spiritualibus compromittatur in laicos; quia non decet, ut laicus in talibus arbitretur: c. contingit, de arbitris. Quia Ecclesiastica negotia tractate laicos non convenient, c. laicos, qui fil. sint legit. c. decernimus, de judic. & de universa Ecclesia male judicat, qui quixit laicorum iudicium: can. placuit, 11. q. 1. Secundum dicendum de arbitris etiam laicos in rebus temporalibus; canonis enim prohibitory est circa sola spiritualia, ut notat gloss. in c. contingit, de arbitri. quia pariter docet, si compromittatur cum consensu Superioris in Cleri-

quod scribit Bernardus ad Innocentium II. Papam epist. 1080. Hoc solet habere principium Apostolica Sedes, ut non pigeat revocare, quod a se forte reprehenderit fraude elicium, non veritate promerit. Secularia vero judicia femei facta non corrigitur nisi a superiori tribunal: I. nemo, & I. judex posteaquam, ff. de re jucicata.

30. Can. XXXVII. Edicit, non posse quemquam per litteras Apostolicas trahi ultra duas dietas extra diœcsem ad aliquod iudicium.

Continetur in c. nonnulli, de rescriptis. Et confirmatur ab Honorio III. c. olim, de exceptio. Verumamen his posterior Bonifacius VIII. reduxit ejusmodi citationes ad unicam ultra Diœcesis fines diætam: c. statutum, §. cum vero de re scripsit. in 6.

Can. XXXVIII. Quoniam contra falsam assertionem iniqui iudicij innocui litigant quandoque non potest veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio: ne falsitas veritati prejudicet, aut iniurias prevaleat aequitati, statuimus, ut tam in ordinario iudicio, quam extraordinario. Judex semper adhucit aut publicam, si potest habere personam, aut duos viros idoneos, qui fideliiter universa judicij acta conscribant, videlicet citationes, & dilaciones; recusationes, & exceptions; petitiones, & responsiones; interrogations, & confessiones; testium depositiones, & instrumentorum productiones; interlocutiones, appellations, renunciations, conclusions, & cetera que occurunt competenti ordine conscribenda; designando loca, tempora, & personas; & omnia sit conscripta partibus tradantur, ita quod originalia penes scriptores remaneant: ut si super processu iudicis fuerit subita contentio, per hoc posse veritas declarari; hoc adhibito moderamine, quatenus sic honestis & discretis deferatur iudicibus, quod per improvidos & iniquos innocentium iustitia non ledatur. Judex autem qui constitutionem istam neglexerit observare, si proper eius negligientiam aliquid difficultatis emerget, per superiorem Judicem ad漫adversione debita castigetur; nec pro ipsis presumatur processu, nisi quatenus in causa legitimis constituerit documentis. c. quoniam contra, de probationibus.

31. Can. XXXIX. Sepe contingit, quod spoliatus per spoliationem in alium re translata, dum aduersus possessorum non subvenitur per restitutionis beneficium spoliatus, qui rem dolo aut vi ablatam possideat, commode possessionis amissu propter difficultatem probationum juris, proprietatis amissu effectum. Unde non obstante portio eius civili rigore, sancimus, ut si quis de cetero scienter rem talen accepit, cum spoliatori quasi succedit in viam, eo quod non multum interficit quod periculum anime iniuste detinere, ac invadere alienum, contra possessionem hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur.

C. sepe contingit, de restitut. spoliat. quia cum iure civili causa possessor seu interdicta recuperanda possessionis non admittantur, nisi adversus invasorem, seu spoliatori, qui rem dolo aut vi ablatam possideat, 1. & I. cum a te, ff. de vi & vi armata: & I. si cum exceptione, §. aliquando, ff. quod metus causa: & I. super, ff. quod vi aut clavis: itaque omnia possessoria actione, qua repente potuerit spoliatus restitu, necesse ei fuisse petitoriam actionem intentar, suumque ius in rem ablatam probare; quod multo difficilis & longe prolixius est, multisque contestationibus & elusionibus obstat.

28. Can. XXXV. Prohibet appellare ante sententiam, nisi allegata causa coram judge aliquo, propter quam ab eodem appellatur. Reperitur in c. ut debitus honor, de appellat.

29. Can. XXXVI. Cum cessante causa cesseret effectus, statuimus, ut five index ordinarius, five delegatus aliquid communando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium gravaretur: & sano consilio ab hujusmodi comminationis vel interlocutionis effectu desisterit, libere in causa cognitione procedat: non obstante si a tali comminatione vel interlocutione fuerit appellatur, (dummodo non sit ex alia legitima causa suspectus) ne processus negotii frivolis occasionibus retardetur.

C. cum cessante, de appellat. Huc pertinere potest, Cabassatii, Notitia Ecclesiastica.